

Vlaams
Parlement

ingediend op **482** (2020-2021) – Nr. 1
12 oktober 2010 (2020-2021)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Jeremie Vaneeckhout en Karl Vanlouwe

over de brexit.
Voortgangsrapportage

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme:*

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Emmily Talpe, Bart Tommelein;
Tine Van den Brande, Jeremie Vaneeckhout;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:

Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Jean-Jacques De Gucht, Marino Keulen;
Mieke Schauvliege, Chris Steenwegen;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management.....	4
1.1. Stand van zaken van de onderhandelingen.....	4
1.2. Implementatie terugtrekkingsakkoord – Protocol betreffende Ierland/Noord-Ierland	7
1.3. Preparedness/contingency/readiness	8
1.4. Positie van het Verenigd Koninkrijk	10
1.5. Andere beleidsdomeinen	10
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	12
2.1. Interventie van Bart Tommelein	12
2.2. Interventie van Johan Deckmyn	13
2.3. Interventie van Karl Vanlouwe	13
2.4. Interventie van Jeremie Vaneckhout	14
2.5. Interventie van Vera Jans	15
2.6. Interventie van Annick Lambrecht	15
2.7. Interventie van Philippe Muyters	15
2.8. Interventie van Emmily Talpe	16
3. Antwoorden van minister-president Jan Jambon	16
Gebruikte afkortingen	18
Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 15 september 2020 besprak de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme opnieuw de gevolgen van de brexit voor Vlaanderen in een gedachtewisseling met Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management. Een eerste gedachtewisseling vond plaats op 10 maart, een tweede op 9 juni (zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 255 en 408). Op 15 september gaf de minister-president een voortgangsrapportage

Ook de leden van de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en Justitie, de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie en de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid waren uitgenodigd.

De leden konden vooraf vragen indienen die aan het kabinet van de minister-president bezorgd werden. De vragen zijn te consulteren op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

(Tijdens de vergadering waren alleen de commissievoorzitter en commissiesecretaris fysiek in de commissiezaal aanwezig. De vaste leden, plaatsvervangende leden en de toegevoegde leden van de commissies kregen de mogelijkheid om online aan de vergadering deel te nemen via het platform Zoom. Andere volksvertegenwoordigers konden alleen na motivering online aan de vergadering deelnemen.)

1. Toelichting door Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management

Minister-president *Jan Jambon* zegt dat hij een update zal brengen over de stand van zaken omtrent de lopende brexitonderhandelingen. Die stand van zaken werd aangevuld met de antwoorden op de door de leden massaal ingediende vragen.

1.1. Stand van zaken van de onderhandelingen

Timing/verder verloop

Na de achtste onderhandelingsronde die vorige week plaatsvond, zullen er deze week informele gesprekken plaatsvinden tussen de Europese en de Britse hoofdonderhandelaar. Via deze gesprekken wordt de laatste formele onderhandelingsronde voorbereid die plaatsvindt in de week van 28 september. Hoewel de onderhandelingen uiterst moeizaam verlopen, blijven beide partijen wel verder met elkaar onderhandelen in de hoop tijdig een akkoord te bereiken.

Er rest niet veel tijd meer om tot een akkoord te komen. Los van de verklaringen van premier Boris Johnson was het de bedoeling om gefinaliseerde onderhandelingssteksten ter goedkeuring voor te leggen aan de Europese Raad van 15 en 16 oktober 2020. Zo blijft er nog voldoende tijd over die nodig is om de ratificatieprocedure te doorlopen voor het einde van dit jaar wanneer de transitieperiode afloopt.

De minister-president geeft toe dat ook hij geschrokken is van de Britse houding bij monde van brexitonderhandelaar David Frost en premier Boris Johnson over de onderhandelingen en het voornemen om het terugtrekkingsakkoord opnieuw open te breken. Hij zal hierover dan ook in overleg gaan met de Britse ambassadeur (afspraken staat gepland op 29 september).

Als de onderhandelingen tegen de Europese Raad van oktober niet afgerond zijn, komt men echt in tijdsnood. In dit stadium moet men vooral kalm blijven en de eigen uitgangspunten tegenover het Verenigd Koninkrijk blijven verdedigen.

Zwaaien met allerhande deadlines helpt daarbij niet. Beide partijen moeten constructief verder blijven onderhandelen. Gezien het moeizame verloop van de onderhandelingen wil de minister-president de burgers, bedrijven en overheden toch oproepen om de voorbereidingen op een slechte afloop opnieuw op te starten en/of voort te zetten. Hij zal daar later nog op terugkomen.

De minister-president en zijn raadgevers zullen consequent en expliciet blijven aandringen op de opname van de AAVREU bij de permanente vertegenwoordiging bij de Europese Unie in de Belgische delegatie van de Europese Raden. Gezien de Vlaamse economische en politieke belangen is zijn aanwezigheid daar een absolute 'must'. Hij herhaalt dat Vlaanderen daarvoor afhankelijk is van de goodwill van de federale overheid.

De achtste onderhandelingsronde vond vorige week plaats in Londen. Tijdens die ronde zou de EU zich iets flexibeler hebben opgesteld over de rol van het Europese Hof van Justitie, de toekomstige wetgevende autonomie van het Verenigd Koninkrijk en de visserij. Helaas bleef het Verenigd Koninkrijk van zijn kant op de bekende posities staan. Zo weigert het land de nodige garanties te geven over eerlijke concurrentie, maar vraagt het wel vrije toegang tot onze markt. Tot slot werd er evenmin vooruitgang geboekt op het vlak van geschillenbeslechting, justitiële samenwerking, rechtshandhaving, vervoer en energie. Inzake visserij leek er aan Britse zijde een kleine opening te zijn inzake de quotaverdelingen en het systeem van 'zonal attachment'. Hoe betekenisvol deze opening is, is op dit ogenblik moeilijk in te schatten.

Kort samengevat komt men steeds dichterbij het beslissende moment in de onderhandelingen. Tijdens de achtste onderhandelingsronde werd over bijna alle onderwerpen gesproken, maar van een betekenisvolle vooruitgang is er niet echt sprake. Deze week zullen de intensieve informele gesprekken worden voortgezet en dit op alle onderhandelingsstafels, met een specifieke focus op het gelijke speelveld en visserij. Wanneer de effectieve eindfase wordt ingezet, is niet duidelijk. Tussen de lidstaten is er wel grote eensgezindheid om kalm en verenigd te blijven, met een blijvende focus op de inhoud van de onderhandelingen.

Vlaamse positie

De Vlaamse positie bleef tijdens de onderhandelingen ongewijzigd en wordt aangehouden. In lijn met de visienota van de Vlaamse Regering over het toekomstige partnerschap is het prioritair dat een 'no-deal' wordt afgewend. Een potentieel verlies van 2,5 procent van het Vlaamse bbp en 28.000 jobs zou dramatisch zijn. Daarom wordt gestreefd naar een zo ambitieus mogelijk akkoord, idealiter zonder tarieven en met zo weinig mogelijk niet-tarifaire belemmeringen. Daarnaast moeten er voor onze visserijsector afspraken komen over de toegang tot de Britse viswateren en over de toekomstige quota's. Op middellange termijn moet men ook waken over de concurrentiepositie van de Vlaamse exporteurs op de Britse markt. Om die reden hecht de spreker ook veel waarde aan het behouden van een gelijk speelveld inzake staatssteun.

Vlaanderen heeft tijdens de laatste onderhandelingsrondes bij de Europese onderhandelaars het belang onderstreept van de Vlaamse visserijsector en de belangen van de Vlaamse kmo's. Verder werd duidelijkheid gevraagd over de voortgang inzake openbare aanbestedingen en staatssteun.

De verwijzing van premier Boris Johnson naar een 'Australia-like' deal kan op verschillende wijzen worden geïnterpreteerd. Het kan een eufemisme zijn voor een no-dealscenario waarbij men terugvalt op handel onder de algemene WTO-regels. De EU heeft op dit moment immers geen vrijhandelsakkoord met Australië. Premier Boris Johnson kan misschien doelen op de lopende FTA-onderhandelingen tussen

de EU en Australië en hopen dat er een soortgelijke onderhandelingsstekst wordt gesloten tussen de EU en het VK. In ieder geval staat de minister-president niet te springen om premier Boris Johnson te steunen, mocht hij daarmee verwijzen naar een no-dealscenario.

Aan Europese kant heeft men vanaf het begin aan het Verenigd Koninkrijk duidelijk gemaakt dat er vooruitgang geboekt moest worden op alle onderwerpen om tijdig tot een akkoord te komen. Het Verenigd Koninkrijk heeft – al dan niet bewust – weinig engagement getoond als het gaat over visserij, staatssteun en het 'governance'-kader. Indien de Europese benadering ter zake gewijzigd zou worden, zal dat in nauw overleg met de Europese lidstaten moeten gebeuren en zal ook Vlaanderen hierin gevat worden. Dat is vandaag echter nog niet aan de orde.

De minister-president herhaalt dat de Britse verklaringen en acties van de voorbije weken hem zorgen baren. Hij ziet hierin een risico op een verdere erosie van het vertrouwen tussen de onderhandelars die zich nu buigen over het toekomstige partnerschap. Hij roept de Britse regering dan ook expliciet op om haar verplichtingen uit het terugtrekkingsakkoord, en meer specifiek het protocol betreffende Ierland/Noord-Ierland te respecteren. Hij zal dit punt ook aankaarten tijdens zijn onderhoud met de Britse ambassadeur.

Vanuit Vlaanderen moet men de kalmte bewaren en los van alle retoriek constructief verder onderhandelen. Men is dat verplicht aan de vele duizenden Vlamingen wier job afhangt van een tijdig akkoord. Dat zal ook de boodschap zijn die de spreker zal geven aan Michel Barnier tijdens hun gesprek op 21 september in het Vlaams Parlement.

Externe contacten

Er zijn in het verleden contacten geweest met Ierland, Denemarken en Nederland en de voorbije weken zijn er ook contacten geweest met de Schotse vertegenwoordiging. De komende weken en maanden zal er opnieuw 'outreach' worden gedaan naar deze landen.

Governance

Tijdens de voorlaatste onderhandelingsrondes gaf het Verenigd Koninkrijk het signaal dat een overkoepelend 'governance'-kader misschien toch wel tot de mogelijkheden behoort. Er is goede hoop dat men hierover een akkoord kan vinden. Het zou de efficiëntie en handhaving achteraf een stuk makkelijker maken.

Het Verenigd Koninkrijk wil inderdaad geen betrokkenheid van het Hof van Justitie van de EU. Indien het akkoord zelf geen referentie maakt naar de EU-rechtsorde zou dat geen onoverkomelijke problemen opleveren. In traditionele vrijhandelsakkoorden wordt er namelijk ook geen rol voorzien voor het Europees Hof. Als die link naar EU-regelgeving wel wordt gemaakt, moet men erover waken dat het Europees Hof als enige een uitspraak kan doen over die verdragsbepalingen.

Gelijk speelveld

De onderhandelingen over het bewaren van een gelijk speelveld zitten momenteel muurvast. De Britse regering geeft onvoldoende garanties dat er op het vlak van staatssteun naar een soortgelijk systeem kan worden geëvolueerd. Verder zijn er ook vragen of er bijvoorbeeld een onafhankelijke regulator komt in het Verenigd Koninkrijk. Het is voor Vlaanderen van cruciaal belang dat de Vlaamse exportbedrijven op middellange termijn niet worden weggeconcentreerd door Britse bedrijven die gebruik kunnen maken van overheidssubsidies.

De Vlaamse positie ter zake is duidelijk. In lijn met de visienota van de Vlaamse Regering moet een verregaande economische samenwerking gepaard gaan met duidelijke en operationele afspraken inzake een gelijk speelveld.

1.2. Implementatie terugtrekkingsakkoord – Protocol betreffende Ierland/Noord-Ierland

De integriteit van de Europese interne markt is inderdaad van cruciaal belang voor Vlaanderen. Gelet op de unieke uitdagingen op het Ierse eiland en de moeilijke geschiedenis is het vrijwaren van die interne markt daar niet evident. Na lang onderhandelen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk is er uiteindelijk een aanvaardbaar compromis uit de bus gekomen dat het Goedevrijdagakkoord respecteert, namelijk het protocol betreffende Ierland/Noord-Ierland dat deel uitmaakt van het overkoepelende terugtrekkingsakkoord.

Noord-Ierland blijft deel uitmaken van de Britse douane-unie, maar blijft op bepaalde vlakken lid van de Europese interne markt. Op die manier kan men een harde grens op het Ierse eiland vermijden. Voor Vlaanderen is het belangrijk dat goederen die vanuit het Britse vasteland in Noord-Ierland terechtkomen, voldoen aan de relevante Europese regels. Een goed toezicht op goederen die via deze wijze aankomen in Noord-Ierland, is daarom onontbeerlijk. Beide onderhandelingspartijen werken momenteel criteria uit om te bepalen welke goederen gecontroleerd moeten worden en welke niet.

De EU en het Verenigd Koninkrijk hebben er zich toe verbonden om de specifieke uitwerking van het protocol betreffende Ierland/Noord-Ierland te bespreken in een gezamenlijk comité tijdens de transitieperiode. Dat comité komt op regelmatige basis samen en werkt tegen het einde van de transitieperiode deze set van criteria uit.

De Britse regering heeft op woensdag 9 september 2020 de zogenaamde UK Internal Market Bill voorgesteld. Dit wetsvoorstel stelt een beleidskader voor om handel tussen de verschillende delen van het Verenigd Koninkrijk zo vlot mogelijk te laten verlopen na de terugvloeiing van bevoegdheden van het EU-niveau naar het Verenigd Koninkrijk. Om te vermijden dat Schotland, Engeland, Wales en Noord-Ierland deze bevoegdheden elk apart zouden kunnen interpreteren, wil de Britse regering ervoor zorgen dat haar deelstaten zo vlot mogelijk samenwerken.

De Internal Market Bill bevat echter ook een aantal clausules die de Britse regering de macht zou geven om delen van het terugtrekkingsakkoord onder het protocol betreffende Ierland/Noord-Ierland unilateraal te interpreteren, te wijzigen of niet toe te passen. Hiermee overtreedt de Britse regering het terugtrekkingsakkoord. Dat legt zware druk op de onderhandelingen omdat het een overtreding is van het internationaal recht en het het vertrouwen tussen de onderhandelaars verder erodeert.

De Britse regering beseft dat het haar internationale verplichtingen schendt. Dat bevestigde ze zelf in het Britse parlement. De Internal Market Bill zegt evenwel dat schendingen van internationale verplichtingen toch als legaal en juridisch bindend moeten worden geïnterpreteerd.

Voor de Vlaamse Regering is het van essentieel belang dat het terugtrekkingsakkoord, inclusief de provisies rond staatssteun en de grens met (Noord-)Ierland, volledig gerespecteerd en toegepast wordt. Deze afspraken zijn er om Vlaamse en Europese bedrijven te beschermen tegen vormen van oneerlijke concurrentie. Het is dan ook zeer belangrijk dat deze afspraken gerespecteerd worden door het VK en het akkoord in zijn totaliteit wordt toegepast. Enkel op deze manier kan er een stabiel kader gecreëerd worden voor de verschillende gemeenschappen op het

Ierse eiland en blijft de integriteit van de Europese interne markt gevrijwaard. Zoals gemeld zal de minister-president dit ook aankaarten bij de Britse ambassadeur.

1.3. Preparedness/contingency/readiness

Dit onderdeel gaat over de economische impact en de Vlaamse en federale overheidsinitiatieven voor de bedrijven en de burgers. Ook gaat de spreker in op de Brexit Taskforce en de Brexit Adjustment Reserve.

Het is momenteel bijzonder moeilijk om een onderscheid te maken tussen de impact van corona en de impact van de naderende brexit. Belangrijk om op te merken is wel dat de effectieve impact van de brexit, als gevolg van de nieuwe handelsbarrières, pas duidelijk zal worden vanaf 2021. Het Verenigd Koninkrijk maakt immers nu nog altijd deel uit van de Europese interne markt en douane-unie, waardoor de handelsbetrekkingen nog altijd volgens dezelfde voorwaarden plaatsvinden.

Er zijn geen nieuwe cijfers over het bbp- en jobverlies. De impactstudie zoals uitgevoerd door de KU Leuven in 2019 blijft in de huidige context nog altijd relevant. Op dit moment is het moeilijk te voorspellen hoeveel mensen precies hun job zouden kunnen verliezen. Verschillende impactstudies voorspellen alvast een zeer zware impact en een groot jobverlies. Voor Vlaanderen gaat het om een verlies van 2,6 procent van het bbp en 28.000 jobs in een no-dealscenario. Als er een traditioneel vrijhandelsakkoord afgesloten kan worden met het VK, kan dat verlies beperkt worden tot 1,8 procent van het bbp.

De VDAB neemt op dit moment reeds heel wat initiatieven inzake heroriëntatie en begeleiding naar nieuwe jobs. Dat zal ook het geval zijn de komende periode. Voor meer details over de acties van de VDAB verwijst de minister-president naar de Vlaamse minister van Werk.

De bredere stakeholders van de Vlaamse Regering werden ondertussen uitgebreid geïnformeerd en geconsulteerd. Via een algemeen webinar kreeg een brede groep stakeholders een stand van zaken over de onderhandelingen en werden alle betrokken entiteiten opgeroepen om de nodige voorbereidingen te treffen.

Binnen de overheid is er ook een ambtelijke werkgroep die zich buigt over de noodzakelijke maatregelen die bij de overheid genomen moeten worden. Momenteel wordt hierbinnen bekeken of de Vlaamse Regering noodwetgeving moet opstellen in het kader van brexit. Het decreet van 22 maart 2019 houdende tijdelijke maatregelen als het Verenigd Koninkrijk zich zonder akkoord uit de Europese Unie terugtrekt is niet langer relevant, aangezien de doelstellingen van dit nooddecreet ondertussen opgevangen zijn door het terugtrekkingsakkoord.

Voor de voorbereidingen op logistiek vlak werken de diensten van de minister-president nauw samen met het Agentschap Wegen en Verkeer en het federale crisiscentrum bij het opstellen van de noodplannen voor verkeerscongestie.

Om bottlenecks in de Vlaamse havens te minimaliseren, hebben de Vlaamse havens substantieel geïnvesteerd in digitale platformen, waardoor vrachtwagens vlot toegang kunnen verkrijgen tot de terminals. De havens hebben ook in bijkomende parkeermogelijkheden voorzien om de impact van brexit op te vangen.

Men heeft zich ook gericht tot de Vlaamse bedrijven. Die kampen momenteel met de zware impact van COVID samen met de uitdagingen om het einde van de brexit-transitieperiode voor te bereiden. De impact van brexit wordt pas concreet duidelijk vanaf 2021, na het einde van de transitiefase. Indien er geen handelsakkoord

gesloten wordt, kan er geen tariefvrije handel meer gevoerd worden en duiken er ook heel wat niet-tarifaire barrières op. Maar ook bij een akkoord zullen er barrières opduiken.

Daarom trachten de diensten via allerlei kanalen de Vlaamse bedrijven zo goed mogelijk voor te bereiden. De minister-president geeft hiervan een aantal voorbeelden. Sinds eind 2018 werden er al 108 brexitseminaries, -webinars, -rondetafels enzovoort georganiseerd door de brexithelpdesk van FIT – als centrale actor – in nauwe samenwerking met het Departement Buitenlandse Zaken, VLAIO en vele structurele partners (Voka, UNIZO, Agoria, Fevia, Fedustria, Essenscia, de douane, FAVV, FOD Economie, Transport & Logistiek Vlaanderen, Isabelgroep enzovoort). Ook de komende maanden staan er nog heel wat brexitwebinars en andere evenementen gepland om de Vlaamse bedrijven te informeren en sensibiliseren.

In het kader van de brexitsensibiliseringscampagne 3.0, heeft FIT begin juni een communicatieplan gelanceerd om – samen met diverse partners – de 'sense of urgency' te verhogen via diverse webinars, nieuwsbrieven en sociale media. Mid-juli werd ook een 'call to action' gelanceerd via de pers.

Exporterende bedrijven worden begeleid bij het diversifiëren van hun exportmarkten en het aanpassen van hun toeleverings- of waardeketens. De dienstverlening van FIT zal hiervoor nog versterkt worden in het kader van het Corona Exit-plan en de uitbreiding van het Science & Technology-netwerk.

Binnen VLAIO wordt bekeken of de kmo-groeisubsidie in de toekomst ook opengesteld kan worden voor het in dienst nemen van een interne douane-expert en/of het inhuren van een externe douanevertegenwoordiger en/of het aanschaffen van douanesoftware.

Er zijn initiatieven voor kennisopbouw over douaneformaliteiten, waarvoor de diensten in nauw contact staan met de federale douane. Er worden douanecursussen georganiseerd, het aantal douanecontroleurs en externe douanevertegenwoordigers wordt uitgebreid, er wordt ingezet op digitalisering enzovoort.

Uit diverse cijfers kan men afleiden dat er – naast alle grote ondernemingen – meer dan 22.500 Vlaamse bedrijven werden bereikt met de brexitboodschappen.

Het brexitactieplan van de Vlaamse Regering uit 2018 steunt op vier pijlers die nog altijd proactief worden uitgevoerd. Die vier pijlers zijn: de proactieve Vlaamse standpuntbepaling in het kader van de brexitonderhandelingen; een pleidooi voor compenserende maatregelen in het kader van de onderhandelingen voor een nieuw MFK van de EU 2021-2027; de integrale ondersteuning van bedrijven en de ontwikkeling van een proactieve investeringsstrategie naar buitenlandse investeerders. Op dit moment ziet de minister-president daarom niet de noodzaak om dit brexitactieplan te herzien. De doelstellingen blijven relevant en worden op de voet gevolgd.

Wat de integrale ondersteuning van bedrijven betreft, blijft de FIT-helpdesk zeer actief inzetten op de brede sensibilisering van duizenden kmo's en grote ondernemingen via diverse kanalen, zoals hierboven beschreven.

Wat de ontwikkeling van een proactieve investeringsstrategie naar buitenlandse investeerders betreft, heeft FIT Invest tussentijdse resultaten bekendgemaakt en blijft men zeer gericht werken op diverse 'leads'. Sinds juni 2016 (het brexitreferendum was op 23 juni 2016) werden er 173 'leads' uit het Verenigd Koninkrijk gefaciliteerd waarvan 23 in 2020. Van dit aantal werden er 56 ook effectief gerealiseerd.

De diensten van de minister-president richtten zich ook tot de Vlaamse burgers. Zo staan er op de Vlaamse Brexitinfopagina een hele reeks relevante websites met info voor Vlaamse burgers in het Verenigd Koninkrijk. Daarnaast organiseerde de federale ambassade in Londen de voorbije maanden een aantal evenementen, zowel fysiek als digitaal, om Belgische burgers in het Verenigd Koninkrijk in te lichten over hun rechten en plichten in het kader van brexit. Het personeel van de consulaire dienst en een externe juridisch adviseur stonden burgers te woord en beantwoordden hun vragen.

Ook de Europese Commissie organiseerde een aantal evenementen in Londen waarbij Europese burgers ingelicht werden over de rechten en plichten in het kader van brexit. De eigen diensten in Londen en in Brussel staan ook klaar om burgers met vragen over brexit waar mogelijk bij te staan of door te verwijzen naar de relevante federale collega's.

De Brexit Taskforce is een permanent gegeven van afstemming met allerhande stakeholders: er vindt een continue uitwisseling van informatie plaats tussen alle betrokkenen. In die zin neemt de taskforce zelf geen initiatieven. Wel zal de minister-president, zoals in het verleden, de taskforce binnenkort (12 oktober in Brugge) opnieuw samenbrengen. Tijdens die vergadering zal hij samen met de ministers van de meest geïmpacteerde beleidsdomeinen, hun administraties, de havens en het bedrijfsleven een stand van zaken opstellen en de Vlaamse voorbereidingen op een no-dealscenario overlopen.

Over de Brexit Adjustment Reserve kan de minister-president op dit moment nog niet veel zeggen aangezien er zeer veel onduidelijkheid is over de invulling van dit instrument. Zijn diensten staan hierover in contact met de Europese Commissie. Voor Vlaanderen is het belangrijk dat dit fonds toegankelijk is zowel bij een no-dealbrexit als bij een brexit met akkoord, aangezien Vlaanderen in beide gevallen zwaar getroffen wordt.

Daarnaast moeten alle kosten die rechtstreeks gelinkt kunnen worden aan brexit, in rekening genomen worden. In aanloop naar het einde van de transitiefase heeft Vlaanderen heel wat broodnodige initiatieven genomen, en ook de komende periode zal de Vlaamse Regering dit blijven doen.

Specifieke aandacht voor kmo's blijft inderdaad zeer belangrijk. Op Vlaams niveau worden al heel wat initiatieven genomen om kmo's te ondersteunen. Ook in het kader van brexit blijft dit uitermate belangrijk. Hiervoor wordt bij de Europese Commissie specifieke aandacht gevraagd.

1.4. Positie van het Verenigd Koninkrijk

Het Verenigd Koninkrijk is druk aan het werk om de vrijhandelsakkoorden te vervangen die het zal verliezen als gevolg van zijn uitstap uit de EU. Japan, de VS, Australië en Nieuw-Zeeland springen daarbij het meest in het oog. In de onderhandelingen tussen het Verenigd Koninkrijk en Japan werd vorige week een principieel akkoord bereikt. Er lopen ook onderhandelingen met achttien andere landen, gaande van relatief belangrijke economische actoren zoals Canada, Mexico en Singapore, tot kleinere economische spelers zoals Kameroen, Algerije en Servië.

1.5. Andere beleidsdomeinen

Landbouw

Het Britse MFN-tariefschema zou inderdaad ook een impact hebben op bepaalde voedingsproducten zoals diepgevroren aardappelproducten, veevoederpreparaten, gevogelte, mozzarella, rijst en sinaasappelsap. De definitieve gevolgen voor en de

impact op de landbouwsector zal in grote mate afhankelijk zijn van de uitkomst van de onderhandelingen over het toekomstige partnerschap met het Verenigd Koninkrijk. Indien er geen tijdig akkoord bereikt wordt, zullen er tarieven van toepassing worden op landbouwproducten. Zelfs indien er een handelsakkoord gesloten wordt, zullen er heel wat niet-tarifaire barrières van toepassing worden op de handel tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk, waar rekening mee gehouden zal moeten worden (bijvoorbeeld op het vlak van voedselveiligheidscontroles en certificaten).

Toerisme

De transitiefase die afgesproken werd onder het terugtrekkingsakkoord zorgt ervoor dat er onder andere op het vlak van toerisme niets verandert tot eind 2020. Het vrij en vlot verkeer is tot dan zeker gewaarborgd. Over de situatie na het einde van de transitiefase werden reeds een aantal afspraken gemaakt om de verstoring van het toerisme te beperken. Zo gaf zowel het Verenigd Koninkrijk als de EU al aan de EU-burgers/VK-burgers vrij te stellen van de visumverplichting indien ze minder dan negentig dagen binnen een periode van honderdachtig dagen in het VK/de EU verblijven. Deze regeling zal werken op basis van reciprociteit.

Toeristen die naar het VK reizen, zullen vanaf 2021 wel rekening moeten houden met een aantal wijzigingen inzake controles op personen, reizen met huisdieren, rijbewijzen, roamingtarieven en passagiersrechten. Ook het in het bezit zijn van een paspoort in plaats van een identiteitskaart wordt op termijn verplicht.

De kanaalfaciliteiten blijven beschikbaar voor reizigers; hier worden geen grote veranderingen verwacht. Reizigers die via de kanaalfaciliteiten naar het Verenigd Koninkrijk reizen, zullen wel rekening moeten houden met de algemene wijzigingen voor toeristen, zoals eerder vermeld.

Luchtvaart maakt deel uit van de onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk over het toekomstige partnerschap. De onderhandelingen zijn nog bezig, er kan dus nog geen uitsluitsel over gegeven worden. Indien er geen akkoord gesloten wordt met het Verenigd Koninkrijk inzake luchtvaart valt men terug op de regeling die de EU heeft met derde landen.

Energie

Er is op dit moment nog geen duidelijkheid over de manier waarop het Verenigd Koninkrijk zal deelnemen aan het North Sea Energy Cooperation Platform. Er wordt nog onderzocht op welke wijze het Verenigd Koninkrijk en de EU hieromtrent gestructureerd kunnen samenwerken.

Visserij

Uit de debriefing van de laatste onderhandelingsrondes bleek dat er opnieuw weinig betekenisvolle vooruitgang werd geboekt op het vlak van visserij. Het voorstel van de Europese Commissie om het lidmaatschap van het Verenigd Koninkrijk toe te staan voor vijf internationale visserijorganisaties lag op 11 september voor het eerst voor in de raads werkgroep Visserij. In principe is het voor Vlaanderen geen probleem dat het Verenigd Koninkrijk vanaf 1 januari 2021 zijn eigen belangen verdedigt in deze organisaties. De Vlaamse visserij is niet direct geïmpacteerd door afspraken in deze internationale visserijorganisaties.

Voor de vangstmogelijkheden die gedeeld worden met derde landen is voornamelijk het akkoord tussen de EU en Noorwegen voor de Vlaamse vloot relevant. Heel wat visbestanden in de Noordzee, zoals kabeljauw en schol, zullen in de toekomst

gezamenlijk beheerd moeten worden tussen drie partijen in plaats van tussen twee.

Het onderhandelingsmandaat van Michel Barnier is duidelijk: zonder visserij-akkoord komt er geen handelsakkoord. Ook de garanties voor een gelijk speelveld blijven een voorwaarde voor het sluiten van een handelsakkoord. In die zin is het soortelijk gewicht van het thema nog steeds voldoende groot.

De EU-lidstaten blijven unaniem achter het EU-onderhandelingsmandaat staan. Door deze eensgezindheid van de EU-lidstaten kon het terugtrekkingsakkoord ook succesvol afgerond worden. Dit is een belangrijke illustratie geweest van het feit dat eensgezindheid loont. Andere lidstaten zonder visserijbelangen hebben dan weer andere belangen waarvoor ze de steun nodig hebben van andere lidstaten.

Momenteel moet men alle kansen geven aan de EU-onderhandelaars om tot een akkoord te komen. Te vroeg beginnen spreken over 'no-deal' zou de verkeerde indruk kunnen geven dat de EU de onderhandelingstafel wil verlaten. Vlaanderen heeft zich in het verleden altijd goed voorbereid op elk mogelijk scenario. Dat is nu niet anders.

Tijdens de Europese Raad in juli 2020 is er een overeenkomst gesloten over een nieuw fonds: de Brexit Adjustment Reserve ter waarde van 5 miljard euro. Vlaanderen zal zich volop inzetten om hier de nodige middelen uit te verkrijgen. De precieze voorwaarden voor het gebruik van dit fonds worden pas later dit jaar bepaald, maar de Vlaamse overheid gaat nu al de dialoog aan met de Europese Commissie over hoe de meest getroffen Vlaamse sectoren hierop ook aanspraak zouden kunnen maken.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

2.1. Interventie van Bart Tommelein

Bart Tommelein zegt dat men voor de zomer nog de ijdele hoop had dat de Britten voor 1 juli een verlenging van de transitie zouden vragen, gelet op de coronacrisis. Het feit dat dit niet gebeurd is, toont nogmaals aan dat de Britten een uitstap uit de EU 'no matter what the cost is' belangrijker achten dan een goed akkoord. Boris Johnson zet door met zijn voornemen om zelfs het uittredingsakkoord te schenden. De eer en geloofwaardigheid van de ooit zo trotse wereldmacht worden op die manier te grabbel gegooid.

De kans op een harde brexit wordt dus almaar groter en dat zal ernstige gevolgen hebben voor de door corona gehavende Vlaamse economie. Het zal nodig zijn dat de Vlaamse Regering en administratie alles in het werk stellen om dit steeds waarschijnlijker scenario voor te bereiden en zo goed mogelijk op te vangen. De spreker noemt zichzelf een groot optimist, maar zelfs daar zijn grenzen aan. Enig pessimisme is hier dan ook op zijn plaats.

Aanvankelijk was er sprake van een verlies van 28.000 jobs en een impact van 2,5 procent van het Vlaamse bbp bij een no-dealscenario. Het zal echter nodig zijn om recentere en accuratere ramingen te maken. Door de coronacrisis alleen al zijn al vele jobs gesneuveld. Is de minister-president bereid een bijsturing van de ramingen op te maken?

De huidige houding van de Britse onderhandelaars in het kader van de visserij doet de terechte vraag rijzen of het mogelijk is om tegen 15 oktober nog een visserij-akkoord af te sluiten. De standpunten liggen immers nog steeds heel ver uit elkaar. Zeker aan de kust is men bijzonder bezorgd over het mogelijk niet bereiken van een akkoord tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU. Hierdoor dreigt maar liefst

15 procent van de jaarlijkse inkomsten van de Vlaamse visserij weg te vallen. Men mag niet aanvaarden dat de eisen over quotaverdeling en toegang tot de Britse wateren worden opzijgeschoven of gelost door de actuele houding van het Verenigd Koninkrijk.

2.2. Interventie van Johan Deckmyn

Johan Deckmyn noemt de brexit een heikel dossier. De uiteenzetting van de minister-president ligt eigenlijk in de lijn van zijn vorige antwoorden: niets is volledig duidelijk en alles is nog mogelijk. Uiteraard hoopt iedereen op het beste resultaat maar de signalen wijzen helaas op het tegendeel. De impact van een no-dealbrexit is eerder al berekend. Beschikt men over recentere cijfers nu die brexit dichterbij komt?

Een belangrijk gegeven is het wetsvoorstel van premier Boris Johnson om bepaalde onderdelen van het brexitakkoord terug te draaien. Kan dat zomaar? Daarmee zou men afstevenen op een harde grens op het Ierse eiland. De minister-president zal hierover op 29 september een gesprek hebben met de Britse ambassadeur. Dat is een goede zaak om de vinger aan de pols te houden. Het is belangrijk om het gesprek te blijven aangaan zodat de Vlaamse verzuchtingen gecommuniceerd kunnen worden. Het zou goed zijn mocht de minister-president bij die gelegenheid een krachtig signaal geven aan de Britse ambassadeur. De indicatoren zijn alvast niet positief en de gehanteerde taal in het VK doet aan (economische) oorlogsretoriek denken.

De visserij is belangrijk voor Vlaanderen. Hopelijk kan men hier afspraken over quota's maken, maar het probleem is dat premier Boris Johnson zich in het Verenigd Koninkrijk heel sterk profileert op de visserijproblematiek. Hij vreest dat dit dossier een voorafname zal zijn op een no-deal. Zonder een akkoord over de visserij zal er allicht geen handelsakkoord kunnen worden gesloten.

Het is moeilijk een onderscheid te maken tussen de impact van corona en die van de brexit. Wellicht zullen beide elkaar versterken. De economische gevolgen van de coronacrisis doen zich nu meer en meer gevoelen. Op het moment dat de brexit er effectief komt, zal dit een zware dobber zijn voor de Vlaamse economie. De minister-president heeft de verschillende initiatieven ter ondersteuning van de opvang van de gevolgen van brexit, onder andere van FIT, al voorgesteld. Die zijn op zich heel belangrijk. Maar zoals de Britten zeggen: 'the proof of the pudding is in the eating'. Men mag nog goed voorbereid zijn, toch valt te vrezen dat veel bedrijven zich nog steeds niet bewust zijn van wat er op hen afkomt. Het zal dus belangrijk zijn om op het ogenblik van de brexit met een vangnet klaar te staan.

De Vlaamse overheid wil via de Europese Commissie steunmaatregelen voor Vlaanderen verkrijgen. Die vindt de spreker bijzonder belangrijk omdat Vlaanderen een van de meest getroffen gebieden zal zijn in Europa. Maar hij heeft begrepen dat de minister-president zich hiervoor ten volle zal inzetten.

2.3. Interventie van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe zal geen algemene beschouwingen maken, maar wel enkele concrete vragen stellen. Recent werd de Internal Market Bill in een eerste lezing goedgekeurd in het Britse Lagerhuis. Die wet zou een grote impact hebben op de Vlaamse bedrijven die willen uitvoeren en op de situatie op het Ierse eiland. In de mediacommentaren wordt er gezegd dat dit een drukkingsmiddel is om de prijs op te drijven en de EU-onderhandelaars onder druk te zetten. Deelt de minister-president die mening?

De spreker sluit zich aan bij het pleidooi van Bart Tommelein om een update van de cijfers over de verwachte impact van de brexit te krijgen. Sinds de vorige schatting is de coronacrisis uitgebroken. Mogelijk zal de impact dus groter zijn. Kan een nieuwe update worden gemaakt? Die zou in feite wekelijks of tweewekelijks moeten worden geactualiseerd zodat er voortdurend kan worden bijgestuurd.

De spreker vraagt nog dat de Vlaamse diplomatieke vertegenwoordigers structureel zouden worden betrokken bij het dossier zodat men op iedere belangrijke vergadering impact kan hebben. Er zouden ook bilaterale contacten geweest zijn met lidstaten en regio's die hard getroffen zijn (Ierland, Denemarken, Nederland en de Schotse deelstaat). Kan de minister-president wat meer zeggen over die contacten? Wordt er vanuit die hoek ook bilateraal druk gezet op de Europese Unie?

Voor het Verenigd Koninkrijk is het belangrijk dat vragen over de interpretatie van verdragen niet voor het Hof van Justitie zouden worden beslecht, maar voor Britse rechtbanken. Dat kan leiden tot verschillende interpretaties van de afgesloten akkoorden.

De spreker stelt vast dat Vlaanderen zeer proactief optreedt. FIT bijvoorbeeld zorgt voor de nodige informatie en organiseert webinars. Maar vaak is het voor burgers, studenten en toeristen die naar het Verenigd Koninkrijk gaan toch niet duidelijk aan welke verplichtingen ze moeten voldoen. De minister-president sprak van een transitfase voor de visumplicht. Hoe zit het bijvoorbeeld met studenten die voor een langere periode dan negentig dagen naar het Verenigd Koninkrijk willen gaan? Moeten zij dan een visum aanvragen om binnenkort naar het Verenigd Koninkrijk te kunnen afreizen?

De minister-president had het eveneens over een digitaal platform om de eigen administratie en bedrijven bij te staan. Wordt daar ook de federale douane bij betrokken? Er was eerder een discussie om douaneformaliteiten digitaal te laten plaatsvinden zodat de douaneverplichtingen niet in de havens zelf zouden moeten worden vervuld, maar wel in logistieke centra. Op die manier zou de bottleneck in de richting van de havens kunnen worden vermeden.

2.4. Interventie van Jeremie Vaneekhout

Jeremie Vaneekhout vindt de onderhandelingen een opeenvolging van zorgwekkende signalen. Bij het begin van de zomer was er wat hoop op een positiever perspectief. Uit de externe signalen en de toelichting van de minister-president blijkt echter dat het moeilijke traject gewoon wordt voortgezet en dat het steeds moeilijker wordt om nog tot een goede deal te komen.

De Groenfractie vraagt eveneens naar geactualiseerde cijfers over de impact van een harde brexit. Zeker in deze coronatijden is er nood aan harde en accurate cijfers. Samen met minister Hilde Crevits moet er een goed transitieplan worden opgesteld, met zowel budgettaire als andere ondersteuning, om de getroffen Vlaamse sectoren ook met Vlaamse middelen te steunen bij de transitie naar een andere verhouding met het Verenigd Koninkrijk. Hiermee moet men niet te lang meer wachten. De spreker kijkt in dat verband ook uit naar de Septemberverklaring waar de brexit en zijn gevolgen hopelijk deel van zal uitmaken. Best wordt hierbij ook een koppeling gemaakt met de relance tijdens corona. De SERV vraagt ook om hier echt spoed achter te zetten. Dit moet een collectieve opdracht van de Vlaamse Regering worden onder leiding van de minister-president.

2.5. Interventie van Vera Jans

Vera Jans stelt vast dat er weinig schot in de zaak komt terwijl de klok ongenadig voort tikt. Er valt inderdaad te vrezen dat er geen akkoord zal komen. De spreker denkt dat het gelijke speelveld van essentieel belang is. Dat blijkt onder meer uit de geografische nabijheid en de economische verwevenheid van Vlaanderen en het Verenigd Koninkrijk.

Ook in de visserijdiscussie blijft er een aanzienlijk verschil van mening. Europa pleit voor afspraken, gebaseerd op historische vangst- en visserijrechten en als een economisch onderdeel van het partnerschap. De spreker vindt het van belang dat de EU op het huidige standpunt blijft en dat men zich op het vasteland niet uit elkaar mag laten spelen. Dat neemt niet weg dat men ook zal moeten werken aan een flankerend beleid voor het geval dat de onderhandelingen in een no deal uitmonden.

Men moet sowieso blijven inzetten op een zo breed en ambitieus mogelijk partnerschap met het Verenigd Koninkrijk. De relatie zal uiteraard veranderen, wat ook de uitkomst van de onderhandelingen zal zijn. Er zal minder diepte en intensiteit zijn als gevolg van de terugtrekking. Er zullen vooral enorme veranderingen zijn voor de Vlaamse exportbedrijven. De bedrijven hebben nu de handen al vol met de gevolgen van de coronacrisis. Uit recent Nederlands onderzoek blijkt dat slechts een derde van de Nederlandse bedrijven zich voldoende heeft voorbereid. Zijn er vergelijkbare cijfers voor onze exportbedrijven?

Het staat in ieder geval vast dat men moet blijven inzetten op informeren en sensibiliseren van de bedrijven via FIT en andere kanalen. Het is dus van groot belang dat de Vlaamse Regering blijft inzetten op het voorbereiden van de overgangsperiode, dit in samenspraak met alle betrokken departementen, de Brexit Taskforce en de andere partners die ook door de minister-president werden genoemd. De minister-president heeft in zijn toelichting al aangegeven op welke manier de voorbereidingen verlopen om Vlaanderen zo goed mogelijk voor te bereiden.

Uit de Internal Market Bill en het principiële handelsakkoord met Japan blijkt intussen dat het Verenigd Koninkrijk niet bij de pakken zal blijven zitten. Men moet zich dus grote zorgen maken over het mogelijk mislukken van de onderhandelingen. Daarom zal men, ook na corona, nog wat achter de hand moeten houden om de kmo's, de visserijsector en andere getroffen en te ondersteunen.

2.6. Interventie van Annick Lambrecht

Annick Lambrecht heeft een vraag over de Brexit Adjustment Reserve, het Europese fonds om de gevolgen van de brexit op te vangen. De minister-president heeft aangegeven dat de voorwaarden daarvan nog niet bekend zijn en hij dus niet kan zeggen op welk deel daarvan (West-)Vlaanderen aanspraak kan maken. Kan de commissie over de verdere evolutie op de hoogte worden gehouden?

De onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk lopen op veel vlakken mis, maar over welk aspect maakt de minister-president zich het meeste zorgen?

2.7. Interventie van Philippe Muyters

Philippe Muyters besluit uit de toelichting van de minister-president dat Vlaanderen doet wat men moet doen. Er werden in die toelichting vier pijlers uitdrukkelijk naar voren gebracht. Men speelt proactief in op de onderhandelingen, men vraagt compenserende maatregelen vanuit Europa en men ondersteunt en sensibiliseert de bedrijven. Daarnaast hebben de bedrijven ook zelf nog een verantwoordelijkheid. Vanuit de overheid kan men het paard naar het water brengen, maar het moet nog

altijd zelf willen drinken. Ten slotte is er de investeringsstrategie naar de buitenlandse investeerders.

De spreker heeft van de collega's geen nieuwe voorstellen gehoord. Dat wijst erop dat de uiteenzetting van de minister-president volledig was. Er was wel de suggestie om geactualiseerde cijfers over de gevolgen van de brexit te krijgen. Op zich is dat wel interessant maar toch niet noodzakelijk voor de spreker. De reden is dat de Vlaamse Regering vandaag al beseft wat de mogelijke gevolgen zijn van de brexit en de maatregelen neemt die genomen moeten worden. De spreker feliciteert de Vlaamse Regering dan ook met de maatregelen die reeds getroffen zijn en moedigt haar aan op dat elan verder te gaan zodat alles wat mogelijk is ook effectief gebeurt.

2.8. Interventie van Emmily Talpe

Emmily Talpe had initieel nog hoop dat er een elegante landing van de onderhandelingen zou komen. Maar dat vertrouwen brokkelde stelselmatig af en de commissie van vandaag heeft ook geen uitzicht op verbetering geboden. Niettemin is het van belang om tot het laatste moment constructief in een goede afloop te blijven geloven. Maar 'it takes two to tango'.

De spreker wil aandacht vragen voor het herdenkingstoerisme waarvoor heel wat Britten naar ons land afreizen. Die sector zit dan ook met de handen in het haar. Volgens de minister-president zijn de regels voor het reizen naar het Verenigd Koninkrijk redelijk duidelijk. Zullen die regels ook omgekeerd gelden? Hopelijk wordt dat bij het vastleggen van het akkoord niet bemoeilijkt. Het zou jammer zijn mocht men daardoor toeristen vanuit het Verenigd Koninkrijk moeten missen.

De minister-president heeft binnenkort een afspraak met de Britse ambassadeur. De spreker vraagt dat hij daarbij ook het belang van het herdenkingstoerisme voor het Verenigd Koninkrijk ter sprake brengt.

3. Antwoorden van minister-president Jan Jambon

Minister-president *Jan Jambon* verwijst naar de vraag van verschillende commissieleden om geactualiseerde cijfers te krijgen over de economische impact van de brexit. Wat dat betreft, zit hij eerder op de lijn die Philippe Muyters aangaf. In 2019 werd al een studie gemaakt. Allicht zullen er intussen schommelingen in de ene of de andere richting zijn, maar iedereen weet dat men voor een grote uitdaging staat, of het nu over 28.000, 26.000 of 30.000 banen gaat. Spijtig genoeg zullen er ook een aantal dubbeltellingen zijn door COVID-19.

Het is vooral van belang de uitdaging aan te pakken en de Vlaamse bedrijven daarin te betrekken. Er werden reeds gigantische inspanningen geleverd om de bedrijven te informeren. Dat lukt goed bij de grote bedrijven die personeel hebben om dat goed op te volgen. Maar er zijn ook ongeveer zo'n 2000 kleine ondernemingen die door brexit zullen worden getroffen. Hij refereert in dit verband aan een uitspraak van Johan Vande Lanotte: 'you can bring the horse to the water but you can't make it drink'.

De minister-president wil zeker niet optimistisch overkomen over de uitkomst van de onderhandelingen. Hij houdt er wel rekening mee dat de recente verstrengde opstelling van premier Boris Johnson met onderhandelingsstrategie te maken heeft. De Internal Market Bill is niet goedgekeurd in het Lagerhuis, maar is in overweging genomen. Het zou dus om een drukkingsmiddel kunnen gaan. Men mag ook niet vergeten dat een no-deal voor het Britse bbp ook enorme gevolgen zal hebben.

Wat de visserij betreft, deelt de minister-president de bezorgdheden van Bart Tommelein. Het is moeilijk te bepalen waar men zich het meest zorgen over moet maken: de gevolgen voor de Vlaamse visserijsector of de extra formaliteiten die tot kosten voor de Vlaamse bedrijven aanleiding zullen geven. De minister-president wenst hiervoor een joker in te zetten.

Er werd opgemerkt dat vele bedrijven nog niet op de hoogte zijn van wat er op hen afkomt. De minister-president zegt dat men dan best aangeeft over welke bedrijven het gaat zodat de overheid nog een tandje kan bijsteken. Het is zijn ervaring dat de seminars en webinars massaal worden gevolgd en dat ook de website veel wordt aangeklikt.

De minister-president is het eens met Karl Vanlouwe dat de aanwezigheid van de Vlaamse vertegenwoordiger belangrijk is. Hij hoopt dat de (toekomstige) Federale Regering zich hier wat soepeler wil opstellen. De regelgeving staat hier evenwel niet aan de Vlaamse kant.

Er zijn bilaterale contacten met Nederland, Ierland en Denemarken. Die landen zitten op dezelfde golflengte als Vlaanderen. Samen verdedigt men binnen Europa de onderhandelingspositie van deze landen.

Binnenkort overlegt de minister-president ook met EU-onderhandelaar Michel Barnier. Die laatste ontkent dat er druk zou zijn vanwege de grote EU-landen om de belangen van die kleinere landen te miskennen vanwege het grotere belang van een handelsovereenkomst. Maar tot op het laatste moment zal men hiervoor op zijn hoede moeten zijn.

In het akkoord dat werd afgesloten in verband met de mogelijke visumplicht en de periode van negentig dagen gaat het over de toeristen en niet over de studenten. Voor studenten is er vooralsnog niets afgesproken. Vanaf 1 januari zal de periode van negentig dagen ingaan en studenten kunnen die periode gebruiken om hun verblijf te regelen. Maar mogelijk kan er voordien nog een regeling voor de studenten worden uitgewerkt.

De federale douanediens ten zijn inderdaad betrokken bij de taskforce. De minister-president zegt dat daar heel goed werk wordt geleverd. Inzake digitalisering van de douaneformaliteiten werd een gigantisch werk geleverd.

De minister-president stelt nog dat hij samen met minister Hilde Crevits zal optreden. De Vlaamse Regering is een en ondeelbaar en gaat in volle solidariteit aan de slag.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Jeremie VANEECKHOUT
Karl VANLOUWE,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AAVREU	Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de Europese Unie
bbp	bruto binnenlands product
FAVV	Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen
Fevia	Federatie Voedingsindustrie
FIT	Flanders Investment & Trade (Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen)
FOD	Federale Overheidsdienst
FTA	free trade agreement
kmo	kleine of middelgrote onderneming
MFK	meerjarig financieel kader
MFN	most favored nation
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VK	Verenigd Koninkrijk
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VS	Verenigde Staten
WTO	World Trade Organization